

12

การพัฒนาการเรียนรู้

“ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21
เพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาทุกระดับ
พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต
ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาที่หลากหลาย”

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง รวมถึงการร่วมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าเพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ โดยมี 2 เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ (1) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ (2) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

การประเมินผลปฏิบัติการดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

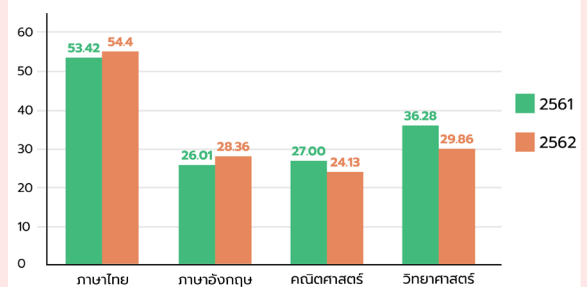
120001

ปี 2562

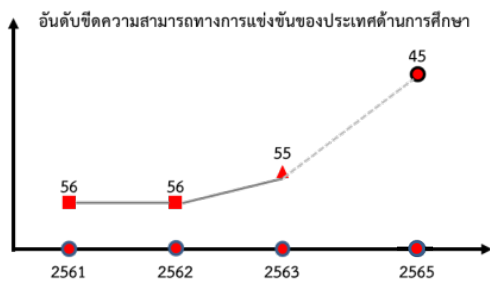
ปี 2563

คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้กำหนดตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ 1) คะแนน PISA ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (คะแนนเฉลี่ย) และ 2) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา ประเมินโดย International Institute for Management Development (IMD) อย่างไรก็ตาม PISA จะจัดการประเมินต่อเนื่องทุกสามปี ซึ่งการประเมินรอบล่าสุดเมื่อปี 2561 คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 412 คะแนน ซึ่งยังห่างไกลกับค่าเป้าหมายในปี 2565 อยู่ถึง 58 คะแนน และการประเมินในรอบถัดไปจะจัดขึ้นในปี 2564 ทั้งนี้ สำหรับการประเมินสถานการณ์ในปี 2563 ได้ประเมินจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 เทียบกับปีการศึกษา 2561 ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการประเมินสอดคล้องกับการประเมิน PISA โดยในปีการศึกษา 2562 ค่าเฉลี่ยคะแนน O-NET ในวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษอยู่ที่ 54.4 และ 28.36 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2561 ที่ 53.42 และ 26.01 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม คะแนนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์

ค่าเฉลี่ยคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: International Institute for Management Development

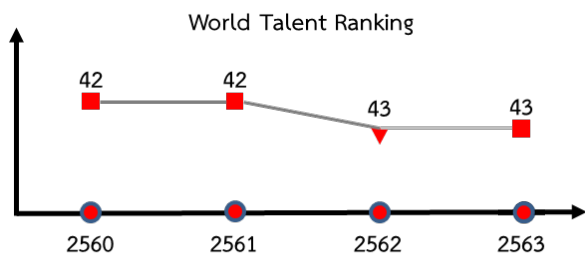
และวิทยาศาสตร์ ของปีการศึกษา 2562 อยู่ที่ 24.13 และ 29.86 ซึ่งลดลงเมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2561 ที่ 27.00 และ 36.28 ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยคะแนน O-NET ในภาพรวมของปี 2562 ลดลงจากปี 2561 จาก 35.67 เหลือ 34.19 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาพร้อมกับอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา โดย IMD ในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 55 ดีขึ้น จากปี 2562 ที่ 56 ซึ่งถึงแม้จะมีอันดับที่ดีขึ้น แต่ยังห่างจากค่าเป้าหมาย

ที่กำหนดไว้ในปี 2565 (อันดับที่ 45) และเมื่อเทียบกับประเทศในอาเซียนพบว่า ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาของประเทศไทยยังคงเป็นรองสิงคโปร์และมาเลเซีย

120002

ปี 2562

ปี 2563

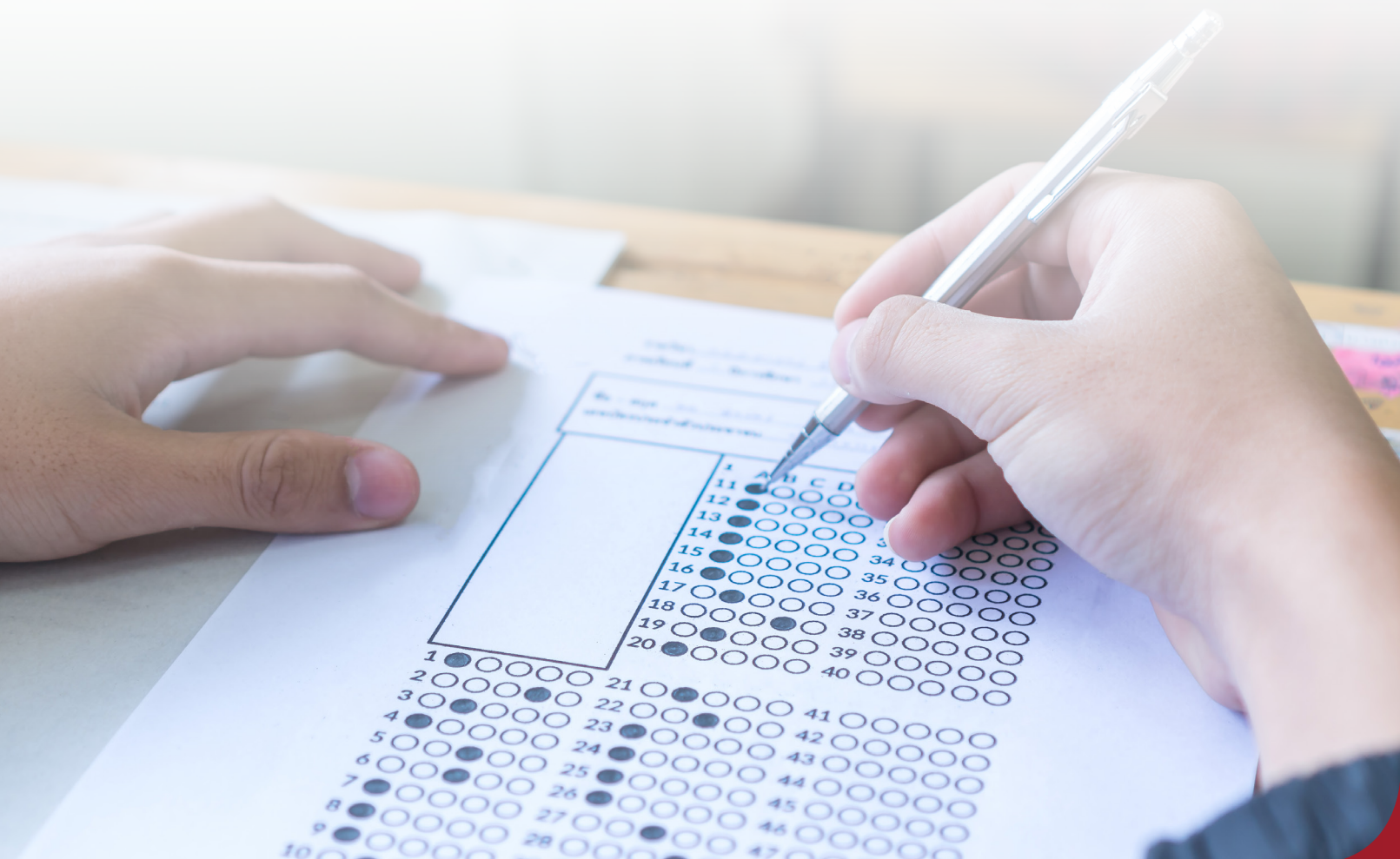
ที่มา: International Institute for Management Development

คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น ได้กำหนดตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมายคือ Global Talent Competitiveness Index (GTCI) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านทรัพยากรบุคคลของโลก จัดทำโดย INSEAD สถาบันสอนธุรกิจชั้นนำของฝรั่งเศส โดยในปี 2563 ประเทศไทยได้รับคะแนนอยู่ที่ 41.3 ซึ่งยังคงห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 (50.1 คะแนน) นอกจากนี้

สามารถพิจารณาเพิ่มเติมโดยเทียบเคียงกับ World Talent Ranking โดย IMD ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดด้านทรัพยากรมนุษย์เช่นเดียวกัน พบว่าอันดับของประเทศไทยในปี 2563 ยังคงที่จากปี 2562 ที่อันดับ 43 ของประเทศที่ถูกประเมิน โดยเป็นอันดับ 3 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย

ทั้งนี้ ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ ความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียน สมรรถนะของครูผู้สอนสู่การเป็นครูยุคใหม่ การขาดแคลนครูผู้สอนที่สอนตรงสาขาวิชา และการกระจายทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอในโรงเรียนขนาดเล็ก การขาดข้อมูลในมิติที่สามารถสะท้อนคุณภาพของผู้สอน ข้อจำกัดของความเข้าใจและการจัดการเรียน การสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สังคมยังมีค่านิยมของสังคมในการการยกย่องความเก่งด้านวิชาการ และระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาแบบบูรณาการของประเทศ

แผนแม่บทฯ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้

ประกอบด้วย 2 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

รหัส	เป้าหมายแผน	สถานะการบรรลุเป้าหมาย	
		ปี 2562	ปี 2563
120101	คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับ และสามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนครูผ่านการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูงตามมาตรฐานนานาชาติ ร้อยละ 50 อัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนลดลงร้อยละ 20 และอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ที่ร้อยละ 80	2562	2563
	ทั้งนี้ คะแนน PISA จะมีการประเมินทุก ๆ 3 ปี โดยการประเมินล่าสุดปี 2561 ความแตกต่างของกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเทียบกับต่ำสุดแตกต่างกันถึง 210 คะแนน และในส่วนของข้อมูลอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีล่าสุด ปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 66.4 ปรับตัวลดลงจากข้อมูลปี 2561 ที่ร้อยละ 68.6 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานะการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ		
120201	ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนสถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่สร้างสมดุลทุกด้านและมีการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาพหุปัญญารายบุคคล และสัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการส่งต่อและพัฒนาตามศักยภาพ/พหุปัญญาอยู่ที่ร้อยละ 10	2562	2563
	อย่างไรก็ตาม ข้อมูลล่าสุดยังคงเป็นข้อมูลปี 2560 ซึ่งเป็นข้อมูลโรงเรียนจำนวน 57,238 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนสามัญศึกษาทั่วไป 57,192 แห่ง โรงเรียนที่เน้นวิทยาศาสตร์ 18 แห่ง โรงเรียนกีฬา 12 แห่ง และ โรงเรียนเน้นนาฏศิลป์ 16 แห่ง โดยยังคงสะท้อนให้เห็นถึงสถานะการบรรลุเป้าหมายยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ		

ปี 2562

ปี 2563

แผนแม่บทย่อย

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

120101

คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับ และสามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

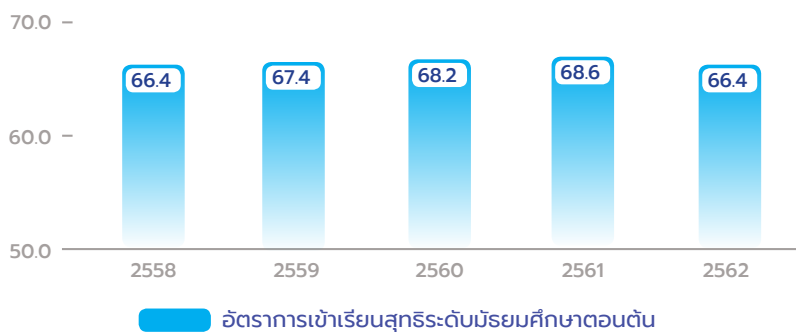
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนครูผ่านการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูงตามมาตรฐานนานาชาติ ร้อยละ 50
อัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนลดลงร้อยละ 20
และ อัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 80

มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับระบบการศึกษาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและทักษะที่จำเป็นตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับกับการเรียนรู้ของตนได้ เปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ ทำหน้าที่กระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประกอบด้วย หลักสูตรการจัดการศึกษา ผู้สอน รูปแบบและระบบการเรียนรู้ การบริหารจัดการระบบการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ช่วงที่ผ่านมา ยังคงมีประเด็นท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การขาดข้อมูลในมิติที่สามารถสะท้อนคุณภาพของผู้สอน โดยเฉพาะสัดส่วนครูผ่านการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูงตามมาตรฐานนานาชาติ คะแนน PISA ที่ปรับตัวลดลงด้านการอ่าน และปัญหาเด็กตกหล่นที่เผชิญปัญหาต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถเข้าสู่การเรียนรู้ในระบบได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากผลคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมจากผลคะแนน PISA 2561 ของไทย ลดลงเทียบกับปี 2558 โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านภาษาไทยอยู่ที่ 393 ลดลงจาก 409 คะแนน คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์อยู่ที่ 419 เพิ่มขึ้นจาก 415 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์อยู่ที่ 426 เพิ่มขึ้นจาก 421 คะแนน ทำให้คะแนนโดยเฉลี่ยปี 2561 อยู่ที่ 413 คะแนน และหากพิจารณา **อัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียน** ระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดและกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด พบว่า มีความแตกต่างกันมากขึ้น โดยผล PISA 2561 กลุ่มโรงเรียนเน้นวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 580 คะแนน และโรงเรียน/วิทยาลัยอาชีวศึกษามีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุดที่ 370 คะแนน มีความแตกต่างกันถึง 210 คะแนน ขณะที่ในปี 2558 มีคะแนนแตกต่างกัน 180 คะแนน ในขณะที่ **อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ในปี 2562 อยู่ร้อยละ 66.4 ลดจากร้อยละ 68.6 ในปี 2561 ซึ่งค่อนข้างห่างจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 80 ในปี 2565) ดังนั้น ภาครัฐจึงควรเร่งดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อให้การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2562 – 2563 ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินโครงการที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษา ยกย่องศักยภาพครูผู้สอน ตลอดจนรูปแบบและระบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาข้อกำหนดแนวทางการผลิตครูแบบอิงฐานสมรรถนะ การสอนโค้ดดิ้ง (Coding) ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล เพื่อพัฒนาทักษะที่หลากหลายโดยเฉพาะทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความรอบรู้ทางดิจิทัล โครงการการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมิน PISA โครงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) โครงการส่งเสริมกิจกรรมงานวิจัยเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (RBL Research-Based Learning) รวมถึงยกระดับการบริหารจัดการผ่านการจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการพัฒนาหลักสูตรโดยวางแผนนำร่องการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะ นอกจากนี้

ยังมีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงโครงสร้างผ่านการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและครอบคลุม โดยในปี 2563 มีการจัดทำแพลตฟอร์มด้านการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ (Digital Education Excellence Platform) หรือ “DEEP” ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ออนไลน์ที่รวบรวมหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อให้เป็นองค์ความรู้ของประเทศ ตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าผ่านการดำเนินงานในหลายโครงการ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ยังมีความท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ ความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียน สมรรถนะของครูผู้สอนสู่การเป็นครูยุคใหม่ การขาดข้อมูลในมิติที่สามารถสะท้อนคุณภาพของผู้สอนโดยเฉพาะสัดส่วนครูผ่านการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูงตามมาตรฐานนานาชาติซึ่งจะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินการตามเป้าหมายได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ข้อค้นพบที่สำคัญของผล PISA เกิดจากปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่สอนตรงสาขาวิชาและการกระจายทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอในโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนด้านการเข้าเรียนของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงให้เห็นปัญหาเด็กตกหล่นที่เผชิญปัญหาต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถเข้าสู่การเรียนในระบบได้ อีกทั้งอัตราการเข้าเรียนต่อสุทธิมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐจะต้องเร่งติดตามเด็กตกหล่นหรือหลุดจากระบบการศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มเด็กเปราะบางให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทในการศึกษามากขึ้น ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมของครูในด้านทักษะการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อดิจิทัลและการเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับโรงเรียนและผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรเร่งรัดกระบวนการพัฒนาครูในการนำไปสู่การเป็นครูยุคใหม่ให้ทั่วถึงและมีระบบการจัดทำข้อมูลที่สามารถสะท้อนคุณภาพของครูได้อย่างชัดเจน ดำเนินโครงการประเมินคุณภาพที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ด้านผู้เรียน และควรขยายผลระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไปให้ทั่วถึงผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ การจับคู่โรงเรียนพี่เลี้ยง การกระจายทรัพยากรทางการศึกษาในเรื่องการจัดสรรครู และการผลิตครูที่มีคุณภาพให้ไปสอนในท้องถิ่น การสนับสนุนเครื่องมือการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและทักษะด้านดิจิทัลในการเรียนการสอนให้แก่ครูและนักเรียน รวมทั้งมีการสร้างความร่วมมือกับ EdTech startup ในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมมาสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ อาทิ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ผ่านสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม การติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน (Tracking System) การลดภาระงานของครู ตลอดจนมีการวิเคราะห์มิติที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน กลุ่มเปราะบางอย่างรอบด้าน เพื่อให้การแก้ปัญหาได้กตกล้นทางการศึกษาตรงจุดและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ปี 2562

ปี 2563

แผนแม่บทย่อย

การตระหนักถึงพหุปัญญา ของมนุษย์ที่หลากหลาย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

120201

ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา เพื่อประโยชน์
ในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น

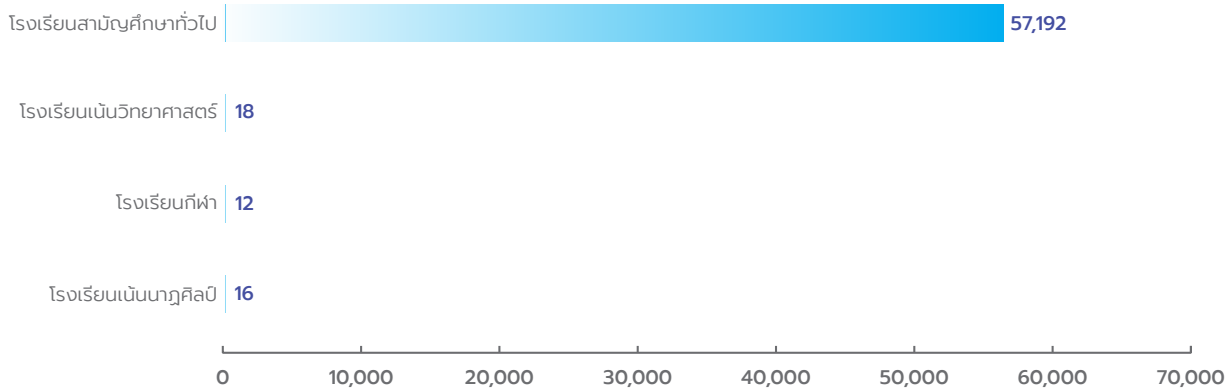
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนสถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่สร้างสมดุลทุกด้านและมีการจัดการ
ศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญารายบุคคล ร้อยละ 10
สัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการส่งต่อและพัฒนาตามศักยภาพ/พหุปัญญา ร้อยละ 10

ภายใต้การตระหนักรู้ถึงพหุปัญญาที่หลากหลายของมนุษย์ที่ช่วยให้เกิดกระบวนการพัฒนาและรักษา
กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุน
ให้เกิดอาชีพบนฐานพหุปัญญาอย่างมั่นคงและครอบคลุม โดยปัจจัยที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อาทิ
การพัฒนาสถานศึกษาและมีเวทีในการแสดงความสามารถรองรับพหุปัญญาที่หลากหลาย การสร้างความรู้
ความเข้าใจให้กับผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมตามทฤษฎีพหุปัญญา การสร้างเครือข่าย
ในการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนทุกช่วงวัย การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ
ตามพหุปัญญา รวมถึงการสำรวจ วัดระดับ คัดกรอง ติดตามประเมินผล และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
ต่อการพัฒนาพหุปัญญา อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมายังมีความท้าทายที่โครงการส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญ
กับพหุปัญญาแบบเดิม อาทิ วิทยาศาสตร์ กีฬา รวมถึงยังขาดกลไกรองรับการพัฒนาพหุปัญหาด้านอื่น ๆ ทั้งระบบ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนและสถานศึกษาภายใต้สังกัดต่าง ๆ หลายประเภท โดยข้อมูลในปี 2560 ซึ่งรวมโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่ามีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 57,238 แห่ง ซึ่งจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการและการศึกษาเฉพาะทาง ประกอบด้วย โรงเรียนสามัญศึกษาทั่วไป โรงเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ โรงเรียนกีฬา และโรงเรียนเน้นนาฏศิลป์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาไทยมีการรองรับการพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางความสามารถพิเศษระดับหนึ่งแล้ว นอกจากนี้ ในเบื้องต้นยังมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ให้สามารถยกระดับและดึงศักยภาพของนักเรียนตามความถนัดต่าง ๆ อยู่ด้วย

ที่มา: สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2559 - 2560, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2562 - 2563 ส่วนใหญ่ยังคงเป็นการดำเนินงานที่เน้นด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นหลัก อาทิ โครงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) การเพิ่มเติมโรงเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในโครงการพัฒนากำลังคนด้านวิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการลงทุนและเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมในประเทศและภูมิภาค (KOSEN) การสนับสนุนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ระยะที่ 3 โดยเพิ่มให้เป็น 36 ห้องเรียนต่อปี และมีการสนับสนุนความสามารถด้านอื่น ๆ อีกบางส่วน ผ่านการดำเนินโครงการห้องเรียนกีฬาภายใต้สังกัดต่าง ๆ ประมาณ 39 แห่ง รวมถึงมีการดำเนินการโครงการพัฒนาอุทยานการเรียนรู้เสมือน Virtual TKPark เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าระบบการศึกษาของไทยจะมีการจัดการเรียนการสอนที่รองรับความสามารถพิเศษเฉพาะด้านแต่ยังทำได้ในลักษณะกระจุกตัว อีกทั้ง ความเข้าใจและการนำใช้การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญายังมีอยู่ในวงจำกัด รวมถึงสังคมยังมีความนิยมการยกย่องความเก่งด้านวิชาการเท่านั้น ทำให้เกิดสถานการณ์เร่งเรียนหรือการสนับสนุนไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการโดยขาดการคำนึงถึงพหุปัญญาด้านอื่นที่เด็กแต่ละคนมีแตกต่างกัน นอกจากนี้ การติดตามการดำเนินการตามเป้าหมายในการสร้างการตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายยังคงขาดข้อมูลตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ตามเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมและชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การบรรลุเป้าหมายไปสู่การพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนให้เต็มตามศักยภาพ จำเป็นที่ต้องมีการดำเนินงานอย่างจริงจังตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในห้องเรียน และการสร้างความรู้ความเข้าใจในวงกว้างกับสังคม โดยระดับนโยบายควรมีการกำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา รวมถึงมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำทฤษฎีพหุปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงศักยภาพและความสนใจของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู และพัฒนานักการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านดังกล่าวมากขึ้น เพื่อสนับสนุนครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งควรมีการสำรวจ คัดกรอง วัดระดับ และติดตามผลผู้เรียน และควรมีการปรับทัศนคติผู้เรียนและผู้ปกครองว่าผู้เรียนเก่งไม่จำเป็นต้องเก่งเฉพาะด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ควรเร่งรัดการจัดทำและประมวลผลข้อมูลตัวชี้วัดดังกล่าว เพื่อช่วยให้การติดตามการดำเนินการตามเป้าหมายเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

